

Nytt om gammelt

Oktober 2008 – Nr. 4/08

FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

Årboka blir presentert på Kunstmuseet 9. november

Søndag 9. november kl. 14 blir det presentasjon av Historielagets årbok i Lillehammer Kunstmuseum. Ole O. Moen, Reidar T. Larsen og Arnfinn Engen vil kåsere. De er alle bidragsyttere i årets bok.

Ole O. Moen har skrevet om hvordan det har vært å komme til Lillehammer som innflytter, Reidar T. Larsen er utflytteren som vendte tilbake, mens Arnfinn Engen har skrevet om hvordan byen og innbyggerne er blitt sett på av folk på reisefot. Han har gått gjennom mange reiseskildringen hvor tema har vært byen og distriktet.

Årets bok fra historielaget er preget av hvordan folk i byen og bygda er blitt sett på av andre. De eldste skildringene er omtrent like gamle som byen. Ei oppblomstring av reiseskildringer var det i 1880-årene da engelskmenn for alvor begynte å dra på ferie til Norge. For dem var Norge eksotisk. Dette går også igjen i skildringene av Lillehammer. Noen kaller byen i bakkehellingene mellom fjellet og Mjøsa en landsby, ei samling spredte hus der noen fosser var det mest spennende å se. Noen påstår det var en plankeby, umalt og stygg, mens andre faller for malte hus, hvite vindussprosser, blomster og gardiner.

Ikke bare folk på reisefot har omtalt Lillehammer. Mange journalister har gjestet byen og skrevet om sine inntrykk. Flere innflyttere skriver også i årets bok, og Ove Røsbakk har skrevet en ode til byen, mens Egil Ulateig ser på dølenes by før og etter vinterlekene i 1994.

Det er med andre ord ei temabok som ligger klar i bokhandlerne og som medlemmene kan kjøpe under presentasjonen i kunstmuseet til favørpris. Foruten mange artikler innenfor den valgte rammen, har også Vingrom kirkes 100 års jubileum blitt gitt plass.

Forsidebildet på årets årbok er brukt i markedsføring av Lillehammer i 1960-årene med et motiv som viser bunadskledde jenter og Lillehammer i bakgrunnen. Bildet er tatt av Knut Sandberg.

Lillehammer-bilde som årets julegave

Historielaget selger "Månedens fotografi".

Bildene har vært utstilt på Lillehammer bibliotek og er i format 60 x 90 cm.

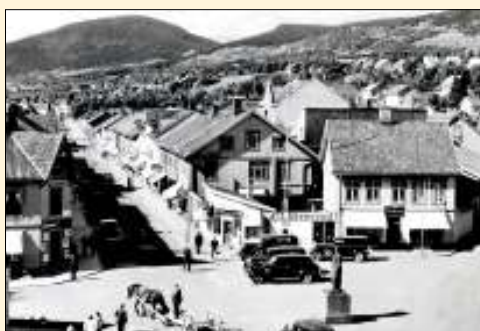
Fire av bildene er vist her.

Pris pr. fotografi er 300 kr.

Interesserte kan ringe Kirsten Andberg

tlf. 61 25 06 74

Først til mølla, er prinsippet for salg.

Mesna kultursti

Fåberg og Lillehammer historielag har som tidligere nevnt påtatt seg å delta i vedlikeholdet av turstien langs Mesnaelva, mellom Strandtorget og Collets bru. Dessverre er det stadig noen som ødelegger de informative skiltene. Roar Torgersen har påtatt seg å rette opp de forvridde stolpene. Så trist at det må brukes mye energi på pøblers hærverk.

Maihaugens julemarked

Lørdag 29. november og søndag 30. november

Historielaget vil ha egen bod på torget i Bysamlingen begge dagene. Her blir det anledning til å kjøpe alle bøkene historielaget har på lager til gunstige priser. Årbøkene kan være en kjærkommen julegave til familie, venner og kjente. Ikke minst kan det være den første spire til historieinteresse hos den yngre garde. Dette må være en fin gave fra besteforeldre til barnebarna.

Her er tema i noen av årbøkene som kan vekke interesse for historien i vårt nærrområde hos de yngre:

Barns oppvekstforhold og deltagelse i arbeidslivet i eldre tider. (årbok 1)

Krig og okkupasjon 1940-45 (Årbok 3)

Utvandring til Amerika. (Årbok 7)

Skolehistorie. (Årbok 11)

Dessverre er den populære "Vandreboka" utsolgt.

Sangergutter

I forrige nummer av Nytt om gammelt var det bilde av Brøgers guttekor i Lillehammer kirke.

Vi etterlyste opplysninger om personer på bildet og mulig tidspunkt bildet ble tatt. Flere har tatt kontakt med historielaget og gitt oss viktige opplysninger. Mange av guttene er identifisert. Takk til dere som ringte eller skrev ned opplysninger. Det tyder på at bildet er tatt i 1966 eller 1967.

Illegale aviser

I mai-nummeret av nytt om gammelt var det skrevet om illegale aviser som ble funnet på Ulland i Saksumdal. Avisene var nokså medtatt etter mer enn 60 års lagring. Fagpersoner på Maihaugen har påtatt seg "restaurering" av skrivene. Ennå er ikke arbeidet fullført på grunn av stor arbeidsmengde. Vi er spent på resultatet.

"Johan Storm Munchs skolemuseum"

Johan Storm Munch inviterte medlemmer av Fåberg og Lillehammer historielag til en omvisning i "Johan Storm Munchs skolemuseum" – eller "De Munchske Samlinger"

Litt i underkant av 20 personer sto spente og ventet utenfor hovedinngangen til Lillehammer Gymnas litt før kl 1800 – og ble godt mottatt av "sjefen" sjøl.

På loftet over den eldste bygningen er det litt av et skattkammer. Her var det samlet alt fra utstoppede dyr til fysikk- og kjemiapparater, bilder, kart, bøker og teaterrekvisitter alt sirlig ordnet i "temabord". Johan selv var en inspirerende omviser – og vi gikk hjem etter ca. en time med mange nye inntrykk – og gamle minner. Tusen takk til dere som møtte opp – og til Johan for en fin kveld.

Hil og Fåberg/Lillehammer Historielag:

Åpne kveldsseminar i lokalhistorie 2008 – 2009

På høgskolen i Lillehammer, Aud. C. Onsdager kl. 19.00 – 21.00

Fri adgang for alle interesserte

ONSDAG 5. NOVEMBER

Jan Vidar Lie Pedersen:

**Dramatiske hendinger
i Gudbrandsdalen II.**

Pedersen er programsekretær i NRK, forfatter og leder redaksjonen for Fåberg og Lillehammer Historielags årbøker.

ONSDAG 21. JANUAR

Anne Holbø Wendelbo:

**Kunstnerbyen Lillehammer
1890-1940.**

Wendelbo er tidligere lærer ved Hammartun ungdomsskole, og arbeider nå med en masteroppgave om maleren Kristen Holbø.

ONSDAG 19. NOVEMBER

Per Øyvind Sandberg:

**Mjøsen Skogeierforening.
En samvirkebedrift gjennom
hundre år.**

Sandberg er statsarkivar på Hamar, historiker og forfatter av en rekke lokalhistoriske og bedriftshistoriske bøker.

ONSDAG 4. FEBRUAR

Trond Feiring:

**Mjøsybyene gjennom 150 år
Kiv og strid.**

Feiring er førstelektor i historie ved HiL og forfatter av bind 2 av Fåberg og Lillehammers historie.

ONSDAG 3. DESEMBER

Arnfinn Engen:

Skyssvesenet i Gudbrandsdalen.

Engen er tidligere fylkeskonservator i Oppland, historiker og forfatter av lokalhistoriske bøker, biografi om Anders Sandvig m.m.

ONSDAG 18. FEBRUAR

Tore Pryser:

**Nattvakt og prest.
To nordmenn i tysk spion-
tjeneste som endte i
Gudbrandsdalen.**

Pryser er professor i historie ved HiL og forfatter av diverse bøker, bl.a. om spionasje under 2. verdenskrig.

ONSDAG 7. JANUAR

Inge Eidsvåg:

**Fra Storgata til New York.
Om Kaare Nygaards livs-
gjerning.**

Eidsvåg har historie hovedfag, var tidligere rektor ved Nansenskolen og nå lektor der. Han har gitt ut flere bøker, bl.a. om Kaare Nygaard og er kjent som radiokåsør.

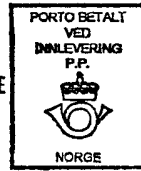

Ansvarlige:

Tore Pryser/ Trond Feiring (HiL) og
Ivar Skeide /Kirsten Andberg (FLH)

B

PRIORITAIRE

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og Lillehammer Historielag,
Postboks 331, 2602 Lillehammer.
post@faberghistorielag.no
www.faberghistorielag.no

Historielaget på tur langs Mesnaelva

14. september var det den internasjonale kulturminnedagen. Historielaget ønsket å markere denne med en vandring fra Mesnasaga til Øfstaldsfossen.

Det er mange kulturminner å se langs elva dersom en har en kjentmann med som kan sin historie, og hvem er bedre til å fortelle om Mesnaelva en Kai Solbakken?

Kai er en mann som liker å forberede seg godt nå han tar på seg et oppdrag, og da det ikke lenger er så mange fiskere langs elva, holder de gamle stiene på å gro igjen. Vi gikk derfor opp løypa noen dager i forvegen og fjernet de mest innpåsiltne greinene.

Så var spørsmålet, hva skulle vi servere folket på turen? Hva hadde fiskerne med seg som niste i gamle dager, da mesnaelvfisket var mer enn en hobby? En i styret mente at pultost og flattbrød var tradisjonell nistemat i de tidene, og slik ble det.

Vi kunne imidlertid ikke servere moderne «smuldrepultost» som vil drysse av brødet, løsningen måtte være å koke pultosten med melk eller fløte. Thorstein Hernes som også hadde ideen til pultostnista, sa seg umiddelbart villig til å være pultostkoker. Etter sterke advarsler om stygg lukt under slike operasjoner valgte han å foreta kokingen ute på seterløkka på Nysetra, over propanvarme.

Ved avgang fra «Lurhaugen» steg bortimot 40 deltagere inn i bussen og tok av mot Mesnasaga.

Det var vått i marka og elva gikk forholdsvis stor, de fleste var advart og stilte i gummistøvler. Været var i godlune og deltagerne fikk høre om hytter og hytteiere, om fine fiskeplasser og rare stedsbenevnelser. Ved «Gustav Normans rike» og hans hytte ligger også «Dompenhytta», som ifølge

Under kafferasten ved Øfstaldsfossen ble det servert pultost på hjemmelaget flatbrød. Roar Torgersen serverer. Foto: Inger Elisabeth Fryjordet.

Kai er den eldste gjenværende hytta etter en av dem som i sin tid drev Mesnaelvfiske som næring. Hytta er lita og stusselig etter dagens målestokk, men er helt klart et kulturminne som illustrerer tidligere tiders bruk av elva og som derfor helt klart bør bevares. Hytta begynner i stor grad å merke tidens tann, men Kai har satt seg fore å foreta nødvendige vedlikehold, han bør få hjelp til dette. Noen som føle seg kallet?

Etter en begivenhetsrik vandring kom deltagerne fram til Øfstaldsfossen. Der var det forbe-

redt matrast med bål, pultost, flatbrød, smør, mineralvann, øl, kaffe, og alt i faget henhørende.

Etter en hyggelig stund ved Øfstaldsfossen ruslet forsamlingen opp til Sjøsetervegen hvor «Bussmann» snart plukket opp deltagerne for retur til Lurhaugen.

Med elvesus og mange deltagere var det kanskje ikke alle som fikk med seg riktig alt som turlederen fortalte, dette bør vi kanskje ta lærdom av og stille med megafon neste gang.

Roar.

Minneord

Steinar Ouren døde 29. august, 64 år gammel, etter at han hadde vært alvorlig syk i snaut et år.

Steinar vokste opp på Røine i Vingrom. Etter artium i Lillehammer tok han juridisk embetseksamen ved Universitetet i Oslo. Storparten av sitt yrkesaktive liv var han tilknyttet bankvesenet, den lengste tiden i Sparebanken NOR / DnB NOR.

Steinar kom inn som kasserer i historielaget 2005 og ble styreleder i 2006.

I sin tid i styret gjorde Steinar en imponerende innsats. Han var rik på

idéer og framfor alt – han gjennomførte det han hadde lagt opp til.

Det som ellers særpreget Steinar var at han alltid var positiv og hjelpsom og ingen ting var for vanskelig. Han hadde også omtanke for alle – uansett person. Og alltid i godt humør. Han var virkelig en inspirasjon for oss i styret på alle vis.

Det er derfor et stort tap, også for historielaget, at Steinar ble borte.

Kirsten Andberg